

הפרק עוסק בדיני תפילה - תפילה מתוך הכנעה [דף ל:]

מתני': [רישא] אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. [הכנעה]

רישא של משנתינו: נתאר לנו אדם הנמצא בשבי האויב, כנוע ומושפל, במחשבה כל רגע מה יהיה איתי! מה יעשו לי! האם אצא מכאן מתי שהוא לחופשי! כך יהודי צריך להרגיש את עצמו בשעה שעומד להתפלל לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, כנוע מאימה ופחד מפני גדולת הבורא, שכל צרכיו וחפציו נמצאים בידו יתברך.

זה נלמד מהכתוב: **"עֲבֹדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה"**. [תהלים ב] **"עֲבֹדוּ"** - היא עבודת התפילה, **"בְּיִרְאָה"** - המביאה להכנעה. הראש הוא העיקר שבאברים, וכשהראש מחליט להיכנע כל האברים נכנעים. המתפלל צריך לעמוד בכוונה ויראה ובאימה ובהכנעה (ההיפך משחצנות) כדי שתפילתו תהיה רצויה ומקובלת.

הכנה לתפילה בהכנעה וכוונה

[מציעתא] חסידים הראשונים, היו שוהין שעה אחת [במקום שבאו להתפלל], ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים.

הנושא האמצעי במשנה: חסידים הראשונים, היו מגיעים למקום התפילה שעה לפני התפילה, על מנת ליישב את דעתם ולהשקיש את מחשבותם מכל הבלי העולם, אפילו כאלו הנצרכים לחיותו של האדם, ולהזכיר לעצמם איך שהם אין ואפס כנגד רוממותו יתברך ויגיעו להכנעה ויראה מפניו בזמן התפילה.

דיבור באמצע תפילה

[סיפא] אפילו המלך שואל בשלומו, לא ישיבנו - ואפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק.

הנושא בסוף המשנה: אפילו שמלך ישראל ישאל לשלומך באמצע התפילה, אסור לך לענות לו, מכיון שאתה מדבר עם מלך מלכי המלכים הקב"ה, אבל אם זה מלך גוי, צריך אתה לפסוק ולענות לו, מכיון שיש חשש שאם לא תענה לא הוא יהרגך, וכשיש סכנת נפשות יש לך רשות להפסיק. וכן אם נחש שלא יכול לסכן את נפשך, עולה על רגלך באמצע התפילה, אסור לך להפסיק, אבל אם זה נחש או בע"ח שיכול להמית, במקום של סכנת נפשות, תפסיק את התפילה ותברח.

- א.** לא יעמוד להתפלל אלא באימה והכנעה, לא מתוך שחוק וקלות ראש ודברים בטלים ולא מתוך כעס, אלא מתוך שמחה, כגון: דברי תנחומין של תורה סמוך לגאולת מצרים או סמוך לתהלה לדוד שכתוב בו: **"רצון יראיו יעשה"**, **"שומר יהוה את כל אהביו"**, הג"ה: וזהו זה כמו מתוך שמחה, כי **"פקודי ה' ישרים משמחי לב"**. [ש"ע צג, ב]
- ב.** כיצד היא הכונה! שיפנה את ליבו מכל המחשבות, ויראה את עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה, לכן צריך להתיישב קודם התפילה כדי שיכוון ליבו ואחר כך יתפלל בנחת ובתחנונים, ולא יעשה תפילתו כאדם הנושא משא כבד ומשליכו והולך לו. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה ושעה אחת לאחר התפילה ומאריכין שעה בתפילתם. [רמב"ם תפילה, פ"ד, הט"ז]